

Marta Jiqeti BONIFERT: “IDEA-nın fəaliyyətini yüksək dəyərləndirir, digər təşkilatların IDEA ilə birgə fəaliyyətinin faydalı olacağına əminliyimi bildirirəm”

Müasir dünyanın ən böyük problemlərindən biri ekoloji tarazlığın pozulmasıdır. Bu, təbii resurslardan düzgün istifadə edilməməsi, sənayedə məhsul istehsalı zamanı buraxılan texnoloji səhvlərlə daha çox bağlıdır. Hər iki halda texniki təhlükəsizliyə tam əməl olunmur, təmiz texnologiyalar çox xərc tələb etdiyi üçün az istifadə edilir. Hazırda sənaye fəaliyyəti ilə bağlı istixana qazları da iqlim dəyişikliyinə mənfi təsir göstərir və bu hal getdikcə daha kəskin və aktual problemə çevrilir.

Bir çox sənaye ölkələri isə illərlə müzakirə olunan bu məsələnin həllinə maraq göstərmirlər. Səbəbi bu halda bir çox sənaye sahələrinin bağlanmasıdır. Digər bir səbəbi həmin sahələrdə təmiz istehsal malik olmaq üçün yüksək məbləğdə kapital qoyuluşunun tələb edilməsidir. Bunun da istər-istəməz həmin ölkələrdə iqtisadi inkişafa təsirsiz ötürməyə cəyi şübhə doğurur. Ona görə də inkişaf etmiş sənaye ölkələri ciddi qərarların qəbul edilməsinə maraq göstərmirlər. Bununla belə, artıq bütün dövlətlər hiss edirlər ki, siyasi və iqtisadi ambisiyaları kənara qoyub dünyada iqlim dəyişikliyinə qarşı birgə mübarizə aparmaq lazımdır. Əks təqdirdə, dünya qlobal iqlim kataklizmləri ilə məhv ola bilər.

Azərbaycan dövləti isə gənc olmasına baxmayaraq, daim ekoloji problemlərin həllinə öz töhfəsini verir. Bu məqsədlə ölkəmizdə sənayedə ən təmiz texnologiyalardan istifadə olunur, əlavə yaşıllıqlar salınır, yeni təbiət qoruqları yaradılır, məhv olan meşələr bərpa edilir. Təbiətdə

nəslə kəsilməkdə olan heyvanlar və quşların sənaye üsulu ilə artırılması istiqamətində də Azərbaycanda mühüm işlər görülür. Məlumdur ki, uzun illər Xəzər dənizinin çirklənməsi və həddindən çox ov edilməsi nəticəsində nərə cinsli balıqların sayı kəskin şəkildə azalmışdı. İndi bu növ balıqların Xəzər dənizində sayının artırılması üçün ölkəmizdə süni balıqçılıq zavodları fəaliyyət göstərir. Həmin müəssisələrdə milyonlarla balıq körpəsi yetişdirilərək dənizə buraxılır.

Bakı dünyada sənaye üsulu ilə neft hasil edən şəhərdir. Paytaxtımızın yerləşdiyi Abşeron yarımadası artıq bir əsrdən çoxdur ki, həm də neft yarımadasıdır. Bu isə təkcə təbii sərvət yox, həm də çirklənmiş ərazilər deməkdir. O ərazilər ki, uzun illər onun ekoloji təmizliyindən çox, sərvətinin istismar olunmasına çalışıblar. Elə keçmiş SSRİ-dən bizə miras qalmış problemlərdən biri, bəlkə də birincisi məhz bu olmuşdur.

Artıq neçə vaxtdır ki, Prezident İlham Əliyevin göstərişi ilə SOCAR tərəfindən həmin ərazilərdə ekoloji tarazlığı bərpa etmək üçün mühüm layihələr həyata keçirilir. Neft gölməçələri ilə çirklənmiş bir çox ərazilər təmizlənərək yaşıllıqlara, parklara çevrilib. Götürək elə Bakının ekoloji cəhətdən ən çox çirklənmiş su hövzələrindən biri olmuş Böyük Şor gölünü və ətrafını. Burada görülmə təmizləmə işləri nəticəsində indi bu ərazi bəzi insanların sevimli istirahət yeridir.

Məlum olduğu kimi, noyabrın 30-da Fransanın paytaxtı Parisdə BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə 21-ci Kon-

fransı işə başlayıb. Konfransın əhəmiyyətini və müzakirəyə çıxarılan məsələlərin aktuallığını tədbirin açılışında 150-dək dövlət və hökumət başçısının iştirak etməsi də təsdiqləyir.

Azərbaycanın birinci xanımı, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyeva və fondun vitse-prezidenti, IDEA İctimai Birliyinin təsisçisi və rəhbəri Leyla Əliyeva dekabrın 4-də konfransın işinə qatılmışlar. Onları COP-21 Konfransının baş katibi, səfir Pier Henri Quiqnard qarşılamışdır. Mehriban Əliyeva və Leyla Əliyeva konfransın təşkil olunduğu məkanda müxtəlif ölkələrin pavilyonları ilə tanış olmuşlar. Leyla Əliyeva Avropa üzrə Regional Ətraf Mühiti Mərkəzinin konfrans çərçivəsində təşkil etdiyi tədbirdə “Az karbonlu inkişaf və iqlim dayanıqlılığı üçün innovativ yanaşmalar” mövzusunda çıxış etmişdir. Bu tədbir Mərkəzi və Şərqi Avropa, Mərkəzi Asiya ölkələrində davamlı inkişafın təmin edilməsi, həmçinin ətraf mühitin mühafizəsi istiqamətində həyata keçirilən tədbirlərə həsr olunmuşdu. Tədbirə xüsusi qonaq qismində dəvət olunan Leyla Əliyeva mövzu ilə bağlı fikirlərini bölüşmüş, təsisçisi və rəhbəri olduğu IDEA İctimai Birliyinin bu sahədəki təcrübəsindən danışmışdır.

Leyla Əliyeva çıxışında bəşəriyyətin qarşılaşdığı ekoloji problemlərə toxunaraq onların həlli barədə fikirlərini səsləndirmişdir: “Beynəlxalq ictimaiyyətin gələcək nəsillər qarşısında mənəvi öhdəliyi ekosistemin, eləcə də nadir flora və fauna növlərinin yaşaması və inkişaf etməsi üçün şərait

yaratmaqdan ibarətdir. Bu hədəfə çatmaq bizim imkanımız xaricində deyil, əksinə, bu, bizim əlimizdədir. Belə ki, ətraf mühitin degradasiyasının əsas mənbəyi neqativ insan fəaliyyətidir”.

Leyla Əliyevanın çıxışı tədbir iştirakçıları tərəfindən maraqla qarşılanmışdır. Xüsusilə onun “Heç bir ölkə bu problemi təkbəşinə həll edə bilməz” fikri konfrans iştirakçıları tərəfindən birmənalı olaraq dəstəklənmişdir.

Leyla Əliyeva tədbirdə Azərbaycanda ekoloji tarazlığın bərpa edilməsi istiqamətində görülən işlərdən danışarkən rəhbərlik etdiyi IDEA İctimai Birliyinin fəaliyyətindən də bəhs etmişdir: “Təşkilat 4 il bundan əvvəl Azərbaycanda təsis edilib. Azərbaycan qədim ənənələrə və zəngin tarixə malik, Şərqi ilə Qərbin qovuşuğunda yerləşən bir ölkədir. Azərbaycan həmçinin başı qarlı dağlar, çaylar, göllər, böyük meşələr, çəmənliklər və ovalıqlar diyarıdır. Mövcud 11 iqlim qurşağından 9-u Azərbaycanda var. Bu da ölkəmizə zəngin biomüxtəliflik verir. IDEA-nın əsas məqsədi gənc nəslin nümayəndələrini həm ölkə daxilində, həm də xaricdə ətraf mühiti qorumağa cəlb etməkdir”.

Mərkəzi və Şərqi Avropa üzrə Regional Ətraf Mühiti Mərkəzinin icraçı direktoru Marta Jiqeti Bonifert IDEA-nın fəaliyyətini yüksək qiymətləndirmiş və digər təşkilatların IDEA ilə birgə fəaliyyətin faydalı olacağına əminliyini bildirmişdir.

Rüstəm KAMAL,
“Azərbaycan”